

Kardinal Josip Bozanić, nadbiskup zagrebački i metropolit
Homilija prigodom 20. obljetnice kanonizacije sv. Marka Križevčanina, mučenika
Križevci, 7. rujna 2015. godine.
Liturgijska čitanja: *Sef 2, 3; 3, 12-13; Gal 6, 14-16; Mt 20, 20-28*

Draga braćo i sestre!

1. Ovogodišnja svetkovina svetog Marka ima u Križevcima posebno značenje, jer se ove godine sa zahvalnošću Gospodinu spominjemo 20. obljetnice kanonizacije svetog Marka Križevčanina. Naime, 2. srpnja 1995. godine sveti papa Ivan Pavao II. svečano je u Košicama, u Slovačkoj proglasio svetima košičke mučenike: Poljaka o. Melkiora Grodzieckog, Mađara o. Stjepana Pongrácza i Hrvata Marka Križevčanina. Na svečanom činu kanonizacije bili su nazočni hrvatski hodočasnici predvođeni visokim crkvenim i državnim izaslanstvom.

Papa Ivan Pavao II., u homiliji svečanog slavlja između ostalog je naglasio: »Pred prostranim obzorima koje pred nama otvara zajedništvo svetih danas se želimo zaustaviti razmišljajući osobito o tri košička mučenika koji su u burnim zbivanjima prvoga dijela 17. stoljeća, zajedno s mnogim drugim žrtvama ubojitoga nasilja, žrtvovali svoj život za Krista i Evanđelje«.

Papa Wojtyła svoju je propovijed nastavio ovako: »Odmah na prvome mjestu susrećemo se s ostrogonskim kanonikom Markom Križevčaninom koji je u Slovačku došao iz rodne Hrvatske da bi svoje nesebično svećeničko služenje ponudio Crkvi koja je bila u teškoćama zbog smanjenoga broja svećenika. Slijedeći primjer Dobroga Pastira, Marko Križevčanin u trenutku opasnosti ne napušta svoje stado, kao kakav najamnik (usp. Iv 11-15), nego ostaje služiti narodu Božjem nudeći svijetli primjer vjernosti Kristu u vlastitom poslanju. Danas s neba nastavlja bdjeti nad vama pozivajući svakoga od vas na odvažno evanđeosko svjedočenje i na velikodušno crkveno služenje«.

Obraćajući se hrvatskim hodočasnici Ivan Pavao II. je istaknuo da je Marko Križevčanin podnio mučeničku smrt jer nije htio zaniijekati katoličku vjeru i vjernost rimskom biskupu. Papa je na hrvatskom jeziku nastavio: »Tako sveti Marko predstavlja simbol mukotrpane povijesti vaše nacije i junačke vjernosti hrvatskoga naroda papi i Svetoj Stolici. Primjer svetoga Marka neka svima bude poticaj da dolično upoznaju katolički nauk, da postanu svjedoci Isusa Krista i navjestitelji Njegove evanđeoske poruke, te da još više učvrste sveze jedinstva s Apostolskom Stolicom«.

2. Draga braćo i sestre, sabrali smo se danas ovdje da proslavimo euharistijsko otajstvo te u molitvi uzdignemo srce i dušu Gospodinu, razmišljajući o svetom Marku Križevčaninu, o dvadesetoj obljetnici njegove kanonizacije. U radosnom zajedništvu vjere svim vjernicima Bjelovarsko-križevačke biskupije čestitam svetkovinu nebeskog zaštitnika svetog Marka Križevčanina.

S posebnim raspoloženjem srca pozdravljam domaćina ovog Slavlja mons. Vjekoslava Huzjaka, biskupa bjelovarsko-križevačkog, zahvaljujući mu na ljubaznom pozivu i srdačnoj dobrodošlici. Rado pozdravljam nazočne biskupe, a posebno biskupe Zagrebačke crkvene pokrajine. Srdačno pozdravljam braću svećenike, dijecezanske i redovničke, časne sestre redovnice, bogoslove i sjemeništare. Radostan sam zbog nazočnosti brojnih Kristovih vjernika laika, koje od srca pozdravljam, a posebno naše obitelji, djecu i mlade, bake i djedove, bolesne i nemoćne, te naše poštovane branitelje. Pozdravljam i nazočne predstavnike republičkih, županijskih, gradskih, općinskih i

vojnih vlasti, na čelu s gospodinom Gradonačelnikom Križevaca, čestitajući građanima blagdan zaštitnika Grada.

3. Dragi Križevčani, lijepo je ovdje naglasiti kako sveti Marko, uz svoje ime nosi odrednicu ovoga dičnog hrvatskoga grada. Ona pristaje njegovu životu, jer se po njegovu mučeništvu u punome sjaju otkriva snaga i ljepota Kristova križa. No, jednako tako sveti je Marko po svjedočanstvu svoje vjere, noseći ime Križevčanin, ovaj grad unio u duhovni vidokrug europske i svjetske svetosti, kršćanske kulture i crkvenosti.

Prisjetimo se i danas da je Marko Stjepan Krizin rođen 1580. godine u slobodnom kraljevskom gradu Križevcima, u biskupiji Zagrebačkoj. Studirao je najprije u isusovačkom kolegiju u Grazu. Odlučio je postati svećenik pa je kao kandidat Zagrebačke biskupije primljen u rimski kolegij Germanicum et Hungaricum. Svojom je rukom ondje zapisao da je Hrvat, kako se to do danas sačuvalo u arhivu Zavoda. U Rimu je bio od 1611. do 1615. godine, gdje se kao student rimskoga sveučilišta Gregorijana odlikovao bistrinom uma i krjepošću života. Postavši svećenik, vratio se u svoju zavičajnu biskupiju u kojoj je djelovao kratko vrijeme. Ugarski primas kardinal Petar Pazmany pozvao ga je u Ostrogonu nadbiskupiju gdje mu je povjerio odgovorne službe, među kojima i službu ravnatelja sjemeništa u Trnavi. Dana 7. rujna 1619. godine u Košicama je, zajedno s dvojicom isusovaca, mučeništvom okrunio ovozemni život, jer se nije htio odreći katoličke vjere što su od njega tražili progonitelji. Sveti papa Pijo X. proglasio ga je blaženim, zajedno s drugim košičkim mučenicima 15. siječnja 1905. godine, a sveti papa Ivan Pavao II. proglasio ga je svetim 2. srpnja 1995. godine.

Dragi Križevčani, ime 'križevčanin' i 'križevčanka' obojeno je životom svetoga Marka. Po njemu se ne prepoznaje samo mjesto ili kraj iz kojega dolazite, nego nasljeđe časne prošlosti na koju ste upućeni i koja obvezuje.

4. »Bože sačuvaj da bih se ičim ponosio osim križem Gospodina našega Isusa Krista« (Gal 6, 14). Ta predivna rečenica svetog Pavla dopire danas do nas, braćo i sestre, i pita nas, ali i učvršćuje u onome čime se mi trebamo dičiti; što je naš ponos; do čega istinski držimo u životu.

Pavao se ne ponosi svojim znanjem, svojim podrijetlom, ni svojim obraćenjem. Ne ističe svoje apostolske uspjehe, putovanja, propovijedanje. Iako je sve to istinito, to nije dostatno. Jedino čime se hvali jest Kristov križ i jedino što smatra ozbiljnim pitanjem i važnom temom, jedino vrijednim isticanja jest križ. On je utisnut u njegovo tijelo, u njegov život i ponašanje. Sveti Pavao dobro zna da samo raspeti Krist može preporoditi i preobraziti ljudske živote.

Drevna crkva, danas u Križevcima konkatedrala Sv. Križa, grad Križevci, njegovi vjernici i stanovnici, po svome nazivu objavljuju ono čime su stoljećima povezani – sveti križ, simbol koji u sebi spaja trpljenje, ali i Radosnu vijest Kristove pobjede nad smrću i svakim drugim neprijateljem. No, križ je znak spasenja. To potvrđuje i povijest Križevaca kao i svekolikog tijela hrvatskoga vjerničkog i nacionalnog bića koje je obilježeno znakom križa.

Koliko god smo tijekom povijesti zbog raznih okolnosti doživljavali uspone i padove, procvate i razaranja, prepoznavanje svoje snage i namjerno zanemarivanje, obilježje svetoga križa u nas je ostalo i traje. I danas kao hrvatsko vjerničko biće stojimo sa svojim obilježjima križa povezujući spomen prošlosti i pogled u budućnost;

gledajući svoje krvave stranice nacionalne povijesti, ali i istu krv preobraženu u snagu ljubavi koja je branila kršćanske vrjednote.

5. Dragi vjernici, inicijativa majke dvojice braće, i samih apostola, Jakova i Ivana iz današnjeg Evanđelja, stvara ozračje napetosti i ljutnje među Dvanaesticom. Nije to nešto novo, niti započinje u našem vremenu, da ljudi od onoga koji posjeduju vlast nastoje postići neki privilegij ili povlasticu. Ono što je novo, Isusov je odgovor: »Ne znate što ištete. Možete li piti čašu koju ću ja piti?« Molba, nalik zahtjevu, daje povoda Isusu da svoje učenike, a to znači i sve nas, pouči o logici koja treba prožimati one koji su kršćani.

Možemo razumjeti da majka za sinove traži najbolje – da budu s Isusom; možemo razumjeti ljudsku težnju za isticanjem i za viđenošću, ali među Isusovim učenicima takva je motivacija sasvim pogriješna. Isus vidi da oni koji traže slavu nisu razumjeli radi čega je došao, nisu razumjeli bitno. No, ispravan stav Isus ne nalazi niti kod ostalih apostola koji se ljute zbog majčina traženja. I ostala deseterica apostola pokazuju da nisu usvojili stav koji je suprotan težnji za vladanjem nad drugima. Kada Isus kaže: »Neće tako biti među vama!«, tada postavlja kriterij kršćanskoga odnosa prema povjerenoj zadaći i pozivu kojim Bog poziva ljude na služenje i na nesebično postupanje u svakoj službi.

6. Svaka stvarnost u Crkvi nužno treba rasti u sukladnosti s onim što je živio Krist, a ne s logikom ovoga svijeta. Najjasnija očitovanja te kršćanske vlastitosti su svjedoci vjere, sveti mučenici, koji nisu nikada sebe stavljali u prvi plan nego Krista, Božju riječ i njegovu ljubav. Ljubav je u kršćanstvu najveća moć. Ona nadilazi prolaznost.

Sveti Marko Križevčanin ostaje znakom da se sebičnost i mržnja oduzimanjem zemaljskoga života htjela obračunati s Kristovom ljubavlju. Želja za vladanjem unijela je sukobe i razdor, pripremila je plodno tlo za mržnju, a kršćanska svetost povezuje u zajedništvo.

Isus i nama, ovdje u Križevcima, u Hrvatskoj govori o odnosima među nama; među nama u Crkvi, u obiteljima, u hrvatskome društvu. Iznimna je to pouka kako se crkvene zajednice, kao i nositelji službi u Crkvi, mogu poljuljati i podijeliti; kako je u njih moguće unijeti neprimjereno natjecanje u traženju važnosti, viđenosti, pohvala svijeta. Tako je i u životu obitelji. Ako se ne traži dobro drugoga, ako se ne želi služiti na radost svima, nego se traže prava, posebnosti koje vode u udaljšavanje jednih od drugih, počinje vladati suparništvo koje razara.

7. Braćo i sestre, nažalost, i u političkome životu naše domovine svakoga dana vidimo izraze sebičnosti te želje za vladanjem kojima je daleko služenje. Ovdje u Križevcima, u gradu prepunom memorije iz hrvatske prošlosti, u gradu koji svjedoči o važnosti hrvatskoga zajedništva; ovdje, u gradu svetoga Marka, na njegovu svetkovinu i pred njegovim likom, pozivamo sve koji žele vladati da neprestano propitkuju svoju savjest žele li služiti dobru ljudi, dobru i napretku domovine ili samo svojoj koristi i vlastitoj sebičnosti. Pogubno nadmetanje i manipuliranje javnošću bez želje za služenjem iscrpljuju narod, a nadmetanja pojedinaca prepunih sebe, sputavaju i umaraju one koji se zalažu za opće dobro.

Hvalevrijedna je plemenitost političkih obveza koje netko preuzima. Zloporabe koje se javljaju u politici ne bi smjele zasjeniti one koji, potaknuti brigom za

pravednošću i solidarnošću, shvaćaju svoju djelatnost kao služenje, a ne kao sredstvo za zadovoljavanje vlastitih interesa.

Zabrinuti smo što u hrvatskoj političkoj stvarnosti, osobito u posljednje vrijeme, sve manje dolaze do izražaja životna pitanja koja pritišću hrvatske građane kao što su nezaposlenost i korupcija. Nezaposlenost lišava čovjeka ljudskog dostojanstva. Papa Franjo u enciklici »Laudato si« kaže: »Rad je nužnost, to je sastavni dio ljudskog života na ovoj zemlji, put sazrijevanja, ljudskog razvoja i osobnog ispunjenja. U tome smislu, financijsko pomaganje siromašnima mora uvijek biti privremeno rješenje, kojemu se pribjegava u izvanrednim situacijama... Smanjenje broja radnih mjesta stvara negativan utjecaj i na ekonomskom planu, potkopavajući sve više socijalni kapital, to jest onu cjelinu odnosa povjerenja, pouzdanja i poštivanja pravila, koja je nužna za svaki civilni suživot« (br. 128).

Korupcija je društveno zlo koje nesmetano raste i koje se duboko ukorijenilo u našoj zemlji, u politici, poduzetništvu te institucijama. Papa Franjo naglašava: »Puno puta je sama politika odgovorna zbog obescjenjivanja politike, zbog korupcije i zbog nedostatka dobrih javnih politika« (Papa Franjo, *Laudato si [Hvaljen budi]*, br. 197.).

8. Dragi vjernici, kršćanski mučenici su nam pokazatelji da je za nas jedina veličina ona u služenju i da se jedina stvarna vlast ostvaruje u sebedarju. Taj obrat i nas pita: *Možemo li piti Isusovu čašu služeći?*

Kršćanski mučenici pokazuju da je njihovo svjedočanstvo donijelo plod zajedništva. Činilo se da je njihova smrt udaljila ljude, nepovratno produbila ponore mržnje. Međutim dogodilo se suprotno, oni su sebe predali iz ljubavi, a ljubav donosi plodove ljubavi. Baš taj put pročišćenja vodi u zajedništvo među ljudima, državama, kulturama.

Govor o njihovu životu i smrti ne treba prilagođavati okolnostima niti uljepšavati; ne treba usklađivati s trenutnim političkim stavovima. Ljubav je uvijek usklađena s otajstvom života. Oni nisu tražili zemaljsku, političku, ljudsku veličinu, nego su živjeli otajstvo prisutnosti Boga, Spasitelja svijeta.

Razmatrajući danas lik svetoga Marka i moleći njegov zagovor, misao mi se veže uz blaženoga Alojzija Stepinca. Znamo da i njegov život, predanje i mučeništvo iz ljubavi, donosi plodove povezivanja, istine, pročišćavanja; plodove koji jedini vode u zajedništvo.

Draga braćo i sestre, povjeravajući vas nebeskom zagovoru svetoga Marka prezbitera, blaženog Alojzija biskupa te Presvete Bogorodice Marije, Isusove i naše Majke, molim Božji blagoslov za sve vas, vaše obitelji i djecu, naše mlade, grad Križevce i domovinu nam Hrvatsku. Amen.